

Manuel Rui

KĚŽ BYCH SE MOHL STÁT VLNOU!

Jeli jsme tenkrát téměř dvanáct set kilometrů osamělým krajem střední a jižní Angoly, abychom si mohli promluvit s autorem patřícím v současné Angole k těm nejvýznamnějším. Manuel Rui nikdy netoužil bydlet v hlavním městě, přelidněné Luandě. Dal přednost nejvýše položenému angolskému městu Lubangu, ležícímu na náhorní plošině asi 100 km od hranice s Namibií. V domku na okraji města hořela večer v krbu silná polena a eukalyptové listy vydávalo příjemnou vůni. Nikdy bych nevěřila, že v Angole může být taková zima. Přisedli jsme blíže ke krbu a hovořili o životních přáních a spisovatelských plánech tehdy sotva čtyřicetiletého autora. Manuel Rui mluvil o novele, v níž by chtěl interpretovat angolskou skutečnost očima dětí. Novela dostala později název „Kěž bych se mohl stát vlnou!“

Spisovatel Manuel Rui není čtenářem Světové literatury neznámý. V čísle 5/76 byla publikována jeho povídka „Mulat s modrou krví“ v překladu Pavly Lidmilové, Světová literatura čís. 1/82 přinesla překlad povídky „S penzí nebo bez penze“ (obě z první Ruiovy sbírky „Odložený návrat“) a v čís. 2/83 byla zhodnocena jeho tvorba v recenzi románu „Vzpomínka na moře“. Novela „Kěž bych se mohl stát vlnou!“ (Quem Me Dera Ser Onda!) se stala jednou z jeho nejúspěšnějších prací, z níž je patrné, jak úzce zůstává autor spjat se současnými problémy angolského lidu.

Novela karikuje angolské střední vrstvy, ale nezůstává slepá ke skutečným každodenním problémům, jejichž rozsah si náš čtenář jen těžko dovede představit. To, čemu Diogo v novele říká „rybismus“, tj. jednou je

k obědu ryba s rýží, podruhé rýže s rybou, využívání odřezků masa z hotelové kuchyně, nedostatek cukru, piva a jiných základních potravin, hospodně neodcházejí na nákup, ale do fronty, pije se ze zavařovacích sklenic od kompotů, voda teče jen v určité hodiny — to vše je realistický obraz všedního života v angolském hlavním městě. Na druhé straně mnozí, kteří bydleli v chatrčích, dostali byty, všechny děti chodí do školy, i pro dospělé byly zřízeny večerní školy, probíhá alfabetizační kampaň a boj za politické uvědomování obyvatel, někdy velmi složitý, protože, jak novela věrohodně, i když s notnou dávkou satiry, ukazuje, nejen mládež, ale i dospělí nemají jasno o celé řadě základních pojmů (Diogo používá libovolně i takových výrazů jako maloměsták nebo revolucionář). Tak vypadá po-revoluční situace v zemi, která zůstala bez kádrů, se zastavenými továrnami, ohrožována nepřítelem zvenčí i vnitřní nejednotou.

Manuel Rui pozoruje život v hlavním městě očima kluků plných fantazie, touhy po dobrodružství, přátelství a porozumění, pro které materiální hodnoty nejsou zdaleka to nejdůležitější. Novela o prasati chovaném na balkóně činžovního domu navozuje už touto zápletkou humornou atmosféru, ale zároveň kriticky ukazuje na ty, kteří usilují jen o materiální výhody za každou cenu a těží z obtížné situace v zemi. Zesměšňuje byrokratismus (komise pracovníků pro pedagogický výzkum), sousedskou řevnivost, pokrytectví a úzký materialismus jistých vrstev a oceňuje neformální přístup k výchově mladé generace i nadšení pionýrů pro všechno nové. Chápe pocity dětí,

kteře občas zatouží vzdálit se drsnému světu dospělých.

Maloměstství má tuhé kořeny a boj proti maloměstským postojům není zdaleka nutný jen v první fázi revoluce. Přes rozdílnost podmínek, ve kterých žije-

me, zaujme proto tato novela jistě i našeho čtenáře. V roce 1982 byla knize „Kéž bych se mohl stát vlnou!“ udělena cena „Hvězdná cesta“ v literární soutěži angolského prezidenta republiky.

I. L.

KÉŽ BYCH SE MOHL STÁT VLNOU!

Sotva Faustino sundal prst z přivolávacího tlačítka, byl tady výtah.

„Co to tu je? Prase ve výtahu?“

„Ne prase, to je sele, soudruhu Faustino.“

„To vyjde nastejno, když jde o interpretaci zákona.“

„Jakého zákona?“

„Jde o to, co bylo schváleno na schůzi nájemníků, které jste se také zúčastnil. Jednomyslným hlasováním. V tomhle výtahu jen osoby. Věci v nákladním výtahu.“

„A sele je věc?“

„To ne. Za zvířata se považuje pes, kočka nebo pták. Kdyby to byla mrtvá oškubaná slepice, zabitá sele, nebo kůzle, už čisté a zabalené, lze to považovat za maso, s tím se také počítá. Ale takhle, živé sele, nemá nárok, soudruhu Diogo, spadá pod pravomoc zákona.“

„Pod jakou pravomoc? Za prvé: nákladní výtah nejezdí. Vaše žena převážela celý den různé krámy nahoru dolů, a jak to potom dopadlo s nákladním výtahem? Za druhé: sele je tu jen přechodně, nejezdí shora dolů a zdola nahoru. A tohle sele určitě nemá žádnou nemoc.“

Zastavili v sedmém patře. Sele vzdorovalo, Diogo je musel vyvléci. S klíčem ve dveřích se ohlédl, ale souseda už neviděl.

„Mami! Tatínek přinesl sele!“

„Jen klid, Zeco! Nech tatínka projít!“

„Pustte mě!“

Diogo prošel obývacím, vešel na široký balkón vedoucí do ulice, sebral kousky prádla pověšené na drátě a přivázal sele k tyči, která oddělovala žaluzie.

„Pojďte se podívat, to umí příšerně chrochtat.“ Ruca se přiblížil a pokusil se se zvířetem spřátelit.

„Počkejte, nejdřív musíme všechno zorganizovat. Liloco, pusť rádio na plné pecky, a vy dva se jděte rychle podívat do bytu Nazária, jestli tam není náš soused Faustino. Pospěšte si!“

Byt se najednou zdál jako vyměněný. Nespokojený řev prasete hrozil upozornit sousedy; rádio zesílilo na maximum. Oba kluci raději vyběhli ven. Stiskli tlačítko. Výtah už zase nejezdil. A tak seběhli dolů do druhého patra.

„Dobrý večer, paní Xico. Chceme jen poprosit Beta o pastelky.“

„Beto! Je tady Ruca. Pojďte dál!“

„Já jako soudce z lidu nemohu připustit, aby se neudržovala kázeň. Tvoje povinnost je to také, soudruhu Nazário. Máš odpovědnost za budovu, nebo ne? Zítřka musíme do bytu toho chlapa poslat kontrolora, ať to prase najde, a buď mu dá pokutu, nebo ať ty lidi třeba vystěhuje z domu.“

Jak Zeca zaslechl vzadu na chodbě konec této konverzace, chytil krabičku pastelek a ani se nerozloučil. Bratr rychle za ním. „Tak takhle to tedy je. Já ti dám kontrolora.“

„Přesně tak to říkali, tatínku,“ potvrdil Ruca.

Rodina pojídala pečenou rybu s rýží, ale chlapi nespouštěli oči ze selete, které na verandě chrochtalo a očichávalo své nové bydliště. Jeho chrochtání bylo tlumeno zvukem rádia.

„Ale k nám žádný kontrolor nevstoupí. A ještě se podívám, jak mohl obstát u prověrek ten reakcionář Faustino.“

„Nezačnej zase s tím tvým tribalismem . . .“

„Já začínám? Já ten spor o prase nezačal. On je to, kdo šíří tribalismus. Kvůli praseti. Jen proto, že je moje. Tribalismus! Nech těch ismů, ženo, toho se nenajíme. Nejdůležitější ismus je rybis- mus, kašismus a ostatní ismy pro lidský žaludek. A tribalista je ten, kdo bojuje proti těmto ismům, jako tenhle Faustino. To je taky důvod, proč to u nás nejde kupředu. V rozhlase bych měl mluvit já, a ne ti pokrytečtí hlasatelé. Uprostřed fotbalového přenosu bych začal mluvit o jídle a o ismech lidského žaludku. Máme tu jen samé ryby a kecání,“ a říhl si.

„Ale to sele sníme, ne?“

„Kdepak, Zeco. Musíme být chytří. Vykrmíme ho, aby ztloustlo, a pak to bude spousta masa.“

V tvářích kluků bylo vidět zklamání. Matka sebrala talíře a nesla je do kuchyně. Pak se vrátila a zeptala se:

„Jak budeme chovat prase tady, v sedmém patře?“

„Jen buď klidná, Liloco. Vymyslíme plán. Jako potrava poslouží zbytky z hotelu. Pak bude jen třeba je vychovat, aby tak neřvalo. A s plným břichem ani prase nekřičí. To je životní zákon.“

Hospodyně sklouzla očima po seleti. Hledala v ní pochybnost. Jak by bylo možné chovat sele takhle v sedmém poschodí? Dům je plný úředníků, tajemníků. Funkcionářů z ministerstev. Jeden soudce z lidu a dokonce jeden od Bezpečnosti, co jezdívá autem se dvěma anténami. A navíc ještě členové strany.

„Z toho bude jen malér u bytové správy.“

„U koho že bude malér, Liloco?“

„U bytové správy.“

„Do hajzlu se všemi správami, s tou zkorumpovanou bandou, která shání byty jen pro své přátele. Já jsem vždycky platil nájemné. A v bytech, kde nemají prase, bývá někdy větší prasečinec než u nás.“

Pak se zvedl a stoupl si k seleti. Liloca a chlapi ho následovali a celá rodina se seskupila v půlkruhu: pozorovali nového nájemníka. Sele začenal a zastříhalo ušima, jako by se ptalo na důvod svého nového statutu.

„Musíme mu dát jméno,“ řekl Zeca nadšeně.

„Ať je to Karneval!“

„To se mi líbí, Ruco. Může se jmenovat Karneval. A o karnevalu ho zabijeme a sníme. S kontrolorem, nebo bez něj. Prase je naše.“

V Liločině tváři byla patrná radost z toho, že se otec a synové shodli a jsou spokojeni a k tomu ještě takové bohatství, celé sele, později prase, z kterého se toho dá tolik udělat: škvarky, sádlo, maso, kotlety, kosti na nasolení. Zívla.

„Ale musíme už ztlumit rádio.“

„Vypni to úplně, Liloco. Jen odvahu, pravda je na naší straně. Prase, které chrochtá na ulici, nikdo nepokutuje. Kdyby byla minuta ticha a ono řvalo, nikdo je nesebere. Koho tedy vlastně tohle prasátečko obtěžuje? Jen toho podělaného advokáta s jeho zákony. Kdyby se radši starali o problémy s vodou. A už na ty schůze nájemníků nevkročím. Pořád jen vedou stejné řeči a teď už člověk nemůže mít ani prase.“

Ještě než šli spát, začali se Zeca a Ruca seznamovat s Karnevalem. Prase se pomalu nechalo poškrábat po zádech, až toho Zeca zneužil, zatahal je za ocas a hlasité zachrochtání zaznělo do ticha vypnutého rádia.

„Tak dost. Prase sotva přišlo a vy si neuvědomujete, že Faustino asi poslouchá. Do postele! A zítra, až tu nebudu, nepouštějte žádného kontrolora. Už jsem řekla, do postele!“

V půl osmé ráno, než odešel do práce, připomněl Diogo znovu, aby kontrolorovi neotvírali. Hospodyně se šla postavit do fronty. Zeca a Ruca se začali bavit s prasetem.

„Vykoupáme ho, Ruco.“

Odvázali provaz od tyče mezi žaluziemi a zavedli Karnevala do koupelny. Otevřeli sprchu a v okamžiku, kdy donutili zvíře do vany, zazvonil zvonek.

Zeca ihned opatrně zamkl koupelnu a klíč schoval do příborníku. Šli ke dveřím. Ruca je otevřel a řekl: „Dobrý den. Co chcete? Otec není doma.“

„To taky není potřeba.“

A ten člověk otevřel dveře silou.

„Takhle přece nemůžete vejít do cizího bytu.“

„Kdo říká?“

„Můj bratranec Cinquenta, co pracuje u Bezpečnosti. Začnu křičet a zavřou vás,“ namlouval mu Ruca.

On i bratr se třáslí strachy. Neposlechli tatínkův příkaz. Vůbec neměli otvírat dveře.

„Ale jděte, mládeži! A to prase je kde? Kde máte to prase?“

„Prase jste vy,“ zašeptal Zeca, který se přiblížil zezadu od stolu.

„Tady žádné prase není.“

„Hned se podíváme.“ Muž začal pátrat. Nejdřív šel do kuchyně. Pak znova do obýváku. Do obou ložnic. A zastavil se na balkóně.

„Ale páchne to tu prasečinou.“

„Páchne, protože náš soused, soudruh Faustino, mívá prase,“ prohlásil přesvědčivě Ruca.

„Jestli jste zloděj prasát, pane, můžete jít tam.“

„Žádný pán, soudruh. A nejsem zloděj, jsem kontrolor.“

„Opravdu? Pak k nim musíte zajít, protože paní také obchoduje s palmovými semeny.“

„A po nocích dělají kořalku,“ dodal Zeca.

„Aby ji mohli o sobotách prodávat — sto kwanz za zavařovačku,“ doplnil Ruca.

Kontrolor se spokojeně usmál nad splněným úkolem a zůstal ještě chvíli stát s ukazováčkem na čele, aby si to srovnal v hlavě. Tu uslyšel šum vody, která tekla ze sprchy, a ukázal na dveře.

„Kdo to tam je?“

„To je bratranec Cinquenta od Bezpečnosti, pracoval v noci, u nich doma neteče voda, tak se přišel vykoupat.“

„Od Bezpečnosti?“

„Ano,“ přisvědčil Zeca. Kontrolor se obrátil k východu.

„Dobrá. Když nemáte prase, tak je prostě nemáte a“ Znovu se zastavil na prahu kuchyně.

„Zeco, zatelefonuj naší profesorce. Řekni, že je tady jeden soudruh, který vypadá úplně stejně jako ten darebák, co prý u nás ve škole zabil dva pionýry. Určitě to bude on.“ Rucův pohled obžalovával kontrolora. Muž se rozběhl ke dveřím.

„Vy jste se zbláznili, pionýři! Já jsem úřední osoba, k čemu ten zmatek?“

Ale Zeca už vytáčil na telefonu číslo a bratr zavřel dveře, teprve když vysledoval kontrolora, jak zvoní u Faustinových dveří.

„Ten chlap vypadá jak cukrář,“ radoval se Ruca.

„A prase se už nejmenuje jen Karneval.“

„A jak tedy?“

„Karneval vítězství!“

Vešli do koupelny, zavřeli sprchu a uprostřed radosti z vítězství se Ruca rozhodl dát tomu kourunu:

„Zeco, jdi do dolních poschodí, zazvoň a řekni, že tu chodí v budově nějaký darebák. Zazvoň u Beta a řekni mu, ať jde také zvonit a upozornit všechny, aby hlídali u dveří, protože jde zloděj.“

„Promiňte, ale není třeba se hned zlobit, vykonávám jen svou práci kontrolora. Je to moje povinnost.“

„Ale u nás? Můj muž je soudce z lidu, u tribunálu, a vy jdete kontrolovat, protože jste si vymyslel, že tu máme prase? Co to má znamenat?“

„V bytě funkcionáře je to ještě horší. Protože opravdu cítím zápach.“

„Zápach z čeho?“

„Z prasete.“ A kontrolor začal čichat.

Hospodyně zuřila a prováděla kontrolora bytem, aniž už cokoliv dodala. Nakonec přišli na balkón a kontrolor zatleskal. Podlaha byla celá pokrytá semeny palmy olejné.

„Tak tady to je.“

„A co?“

Kontrolor si vytáhl z kapsy malý poznámkový blok a hlasitě zdůraznil:

„Nezákonné obchodování se semeny palmy olejné v obytném domě a kontrarevoluční spekulace.“ A položil otázku: „Také výroba kořalky?“

„Vy bandito! To jsou semena, co mi posílá moje švagrová z Ambrizetu jen na jídlo a pro přátele. Vypadněte odsud.“ — První věc, která jí přišla do ruky, byla pánev. Kontrolor se instinktivně sehnul, pánev udeřila do zdi, ale hospodyně vzala koště a muž unikl jen o vlasek. V mžiku byl na konci chodby u schodiště a ani nečekal na výtah. Když sešel do pátého poschodí, zakřičel Zeca, schovaný ve výklenku: „Chyťte zloděje!“

V celém domě zazněly výkřiky ostatních chlapců jako vzrušená hesla. Hospodyně vybíhaly ve velkém spěchu ze dveří, aby zabránily průchodu bandity. „Zatelefonujte pro policii!“ „Nenechte ho projít dolů!“ „Udělejte z něj řešeto!“ „Zavolejte ODP¹.“ Zeca využil zmatku, vyběhl po schodech a vrátil se do bytu, kde na chodbě narazil na ženu Faustina s koštětem v ruce, která pěníla „zabte toho darebáka, chtěl mě přepadnout a maskoval se jako kontrolor na kořalku“.

Ruca otevřel dveře okamžitě.

„Tak jak to jde?“

„Rychle zavři. Všechno je bezva. Podíváme se z balkónu.“

Tam dole se stupňovala hádka. Uprostřed kontrolor ukazoval doklady. Hospodyně, kluci

¹ ODP — Organização da Defesa Popular — organizace podobná našim Lidovým milicím, jejímž hlavním úkolem je ochrana veřejného pořádku a ostrážitost v boji proti kontrarevoluci. (Pozn. překl.)

i náhodní chodci obstoupili vetřelce. Auta troubila, protože byla ucpaná ulice. Urážky příchozích, které stupňovaly hádku, ženy křičící „zatkněte toho darebáka“, „je to ten samý jako minulý týden“, „to je ten, co ukradl hifi“, „kdo ví, jestli ty doklady nejsou falešné“. Když přijel policejní vůz, stáhl Zeca žaluzie, zvýšil rádio na maximum a řekl bratrovi: „Tak, a průšvih nemáme my. A teď už nikomu neotevřeme. Tak to nakázal tatínek.“ A zavřel dveře na kliku, zástrčku a závoru.

Paní Liloca mnohokrát stiskla zvonek. Synové nic. Představovala si, co se děje uvnitř, protože program „Všední den ve městě“ bylo slyšet až za dveře tak hlasitě, že bylo nemožné, aby někdo uvnitř slyšel zvonit zvonek. Konečně přišel Diogo, a v obavě, zda se chlapcům něco nestalo (je tam ta plynová bomba), se pokusil vyrazit dveře kopancem. Teprve teď chlapci zareagovali. „Kdo je?“ zeptal se Zeca a přistoupil ke dveřím.

„Mazejte otevřít!“

Ruca otočil klíčem, vzal za kliku a otevřel.

„Co to má všechno znamenat? Vaše matka čeká venku, oběd není hotov, doktor Africano Neto pouští blázny na svobodu a já mám dva bláznivé kluky zavřené v bytě. Hned vám ukážu, zač je toho loket!“

Ale chlapci vyprávěli o příchodu kontrolora. O fintě, kterou na něj nalíčili se seletem v koupelně, jak se lekl, když mu řekli o bratranci od Bezpečnosti a ještě fingovali v rozbitém telefonu rozhovor s profesorkou o neexistujícím útočnickovi ze školy.

Diogo dal ženě i synům pusy, a tak se o první polední přestávce nezákonného pobytu prasete všichni smáli. Matka udělala sendviče s pečenou rybou, aby kluci mohli běžet do školy. Nezapomněli vzít si plastický pytel na žrádlo pro Karnevala vítězství. Ale nepověděli tatínkovi o zbytku dobrodružství, o lži, že Faustino má prase, prodává načerno palmová semena a dělá kořalku. Tím méně o té lži se zlodějem.

O přestávce ve škole se dal Ruca do vyprávění. Zeca a Beto mu pomáhali v pravdivých podrobnostech o hrdinství. Že přišel do domu zloděj prasat. Jak ho postrašili s Bezpečností. Pokusil se utéci, ale oni tři, Ruca, Zeca a Beto, mu zahradili východ z budovy, dokud nepřijela policie a zloděj nebyl chycen a zatčen.

„A jak vypadal?“

„Oblek jako pirát a tmavé brýle,“ vysvětloval Zeca.

„A měl mačetu?“

„Kdyby mačetu. Dvě pistole s dlouhou hlavní a granáty v opasku.“

A Beto ukázal, jak velké.

„Taky jste mu mohli sebrat ty pistole!“

„Má je policie. Ale víte co?“ Ruca spokojeně zvýšil hlas. „Nejdřív se naše prase jmenovalo Karneval, ale po vítězném boji s banditou se jmenuje Karneval vítězství.“

„Musíte sem toho chlapáka přivést, abychom ho viděli.“

Navečer, když šli Ruca a Zeca ze školy, zastavili se v zadní části hotelu Tropico a naplnili podle libosti plastický pytel zbytky pro sele. Na cestě domů udělali velkou okliku, šli menšími uličkami a stále se rozhlíželi ze strachu, že se znenadání objeví kontrolor, aby se s nimi vypořádal. Ale tak se těšili na shledání s Karnevalem vítězství, že se rychle rozběhli, jakmile byli na rohu své ulice.

Smůla se jim však přilepila na paty. Hned u vchodu do domu uviděli soudruha Nazária, jak

lepí na zeď plakát. Byl otočen zády, tvářil se soustředěně, ale chlapcům se povedlo přečíst červená písmena na žlutém kartónu:

PROTOŽE JE NUTNÉ ŘEŠIT PROBLÉMY OBYVATEL TOHOTO DOMU,
BYLO ROZHODNUTO, ŽE
SE ZAKAZUJE UVNITŘ TÉHOŽ JAKÉKOLIV BYDLENÍ ZVÍŘAT,
PRASAT A VEPŘŮ.

VÝROBA — OSTRÁŽITOST — DISCIPLÍNA
NAZÁRIO A FAUSTINO
PRYČ S REAKCÍ
BOJ POKRAČUJE, VÍTĚZTVÍ JE JISTÉ

„Promiňte, soudruhu Nazário, ale vítězství se píše zet a es. Disciplína má být před ostrážitostí, před heslo „Boj pokračuje, vítězství je jisté“ se musí dát „Za lidovou moc“ a na konec se píše datum a „Rok vzniku Národního shromáždění a mimořádného kongresu stran.“

„Kam až to došlo,“ promluvil Nazário a výhružně napřáhl pravou ruku. „Kluci omlouvají dospělým. Kdyby nás nebylo, neměli byste ani nezávislost, ani školu.“

„A v jaké válce jste to bojoval, vždyť když přišla FNLA¹, utekl jste z domu a vrátil se, až když skončilo bombardování.“

Nazário na Zecův posměšek neodpověděl. Nejdřív opravil slovo vítězství. Pak malinkými písmeny vepsal „Za lidovou moc“, ale na konci už nebylo místo a také se nedala napsat disciplína před ostrážitostí.

„Bylo by lepší to přepsat, soudruhu Nazário,“ domlouval mu Ruca.

Nazário strhl plakát, otočil se, spatřil plastický pytel plný zbytků a dostal ještě větší vztek.

„Co nesete v tom pytli? Žrádlo pro prase, že?“

Zeca měl už dveře od výtahu dokořán a prst na tlačítku do sedmého. Ruca chytil pytel a už uvnitř výtahu vysvětlil:

„Možná, že tatínek pozval soudruha Faustina na večeři.“

„Neřádi zatracení!“

Ale už mu zavřeli dveře výtahu před nosem.

Karneval vítězství byl jedním z těch živých tvorů, kterým přinesla prospěch revoluce. Pocházel ze sedmi selat a přežil ve špatném chlívku na pobřeží čtvrti Corimba. Tam si také zvykl na velmi improvizovanou potravu, jejímž základem byly rybí kosti. V nekonečném písku se on i jeho sourozenci brzy osvobodili od poručnictví matky. Strkali rypáček do všeho. Do prádla, které se sušilo, do bikin nočních plavců. A dokonce převraceli hrnce s horkým hotovým jídlem, a když přiběhly majitelky, aby je vyplatily palmovými větvemi, utekli a dělali zmatek zase někde jinde. Celý vrh byl předčasně vyspělý, protože matka, když je učila přecházet ulici, způsobila dopravní nehodu hlídce na motocyklu. Zahynula ona i policista. Majitel se k odpovědnosti za prase nehlásil a staral se jen o to, aby poloilegálně zachoval vrh. Potom, když uplynul týden, tři Karnevalovi bratři byli zlikvidováni na pohřební hostině a dva se dostali darem námořnímu

¹ FNLA — Frente Nacional da Libertação de Angola — jedna z rozvratnických organizací, která se snažila o zvrácení socialistického vývoje v Angole. (Pozn. překl.)

kontrolorovi, což umožnilo majiteli prasat rybařit. Pro zachování rodu byla Karnevalova sestra umístěna v malém chlívků.

Karneval vítězství měl cenu pěti beden piva značky Cuca, ale prázdné láhve vrátit! Tak se jeho život změnil. Vzácné prase. Už se netoulal po opuštěných plážích. Dostával stravu z hotelu první třídy: ve zbytcích byly míchané saláty, kousky masa, krevety a langusty v majonéze, anglický koláč a nejrůznější jiné dobroty. A před zkoumavým pohledem Dioga, který stále sledoval, jak prase roste, se neodvážil nechávat zbytky.

A začal mít smysl pro hudbu. Když zachrochtal na protest, hned poslal Diogo ženu nebo syny zesílit rádio, aby se ututlal důkaz přítomnosti vepře. Ale jen rádio ztlumili, začalo prase znovu chrochtat.

„Stává se z tebe buržoust,“ říkala hlava rodiny. „Jaký jsi byl dřív a jaký jsi teď? Tomu říkám třídní boj!“ a chlapi se smáli, když uklízel trus, dokud se otec nezačal zlobit kvůli pečené rybě s rýží.

A tak si prase žilo. Cpalo se, spalo, poslouchalo hudbu a dělalo prasečárny — jako prase. Ráno raničko uklízel Zeca a Ruca lopatkou na smetí jeho trus a rychle, s kbelíkem v ruce, jej vyházeli do popelnice. Když to nikdo nevidí, nemá důkaz — tak radil otec. Potom zametli a vystříkali balkón hadicí a také Karnevala umyli brazilským mýdlem, takže měl péči jako nějaký velvyslanec. Kluci se s ním mazlili, hladili mu břicho, dokud se ukonejšené nenatáhl jak dlouhý, tak široký a skoro usínal. A jak reagoval na zavolání Karnevale!

Ale Diogo začal mít dost prasečí mánie, se kterou vyžadovalo hudbu. Zkusil výprask: prase chrochtalo víc. To se Rucovi a Zecovi nelíbilo, byli z toho smutní. Navrhli cukr. To snad ne, protestoval Diogo, cukr, který chybí jako zlato! Na jeden pytlík se musí stát kdovíjak dlouho ve frontě — a ještě bude mít sladké maso! Ale pak přijal návrh synů. Prase našlo novou věc, sežralo ji, natáhlo se a zdálo se, že víc nepožaduje. Ale potom chrochtalo víc než kdy jindy a zřejmě vyžadovalo víc cukru. Diogo zapláal spravedlivým hněvem a použil přísného trestu — a bylo třeba pustit rádio na maximum, aby se vyhnuli podezření sousedů.

V této chvíli se chlapi proti otci vzbouřili a Diogo strávil bezesnou noc, převaloval se na posteli a zkoumal možnosti, jak uspokojit maloměstácké požadavky Karnevala vítězství.

A už to měl!

Druhý den přinesl dlouhý a tenoučký drát, celý svinutý. Žena a chlapi se zájmem přihlíželi. Diogo pustil rádio, zastrčil tam konec drátu, malinké sluchátko na druhém konci strčil do ucha praseti a zalepil šesti druhy náplasti, jako by to byl obvaz.

Karneval vítězství zůstal strnulý.

„Tomu říkám výdobytky revoluce!“ jásal Diogo. „Teď budeš politicky uvědomělý. To by měla vidět domovní komise.“

„Ale takhle nemůžeme ani poslouchat zprávy!“

„Ale jdi, Liloco. Maloburžoazní pitomosti. Chtěli by nebe i zemi. Kapitalismus i socialismus. Hudbu i vepřové bez rybí pachuti. Tak si poslechni ve druhém uchu prasete.“

A od toho dne, díky Diogově vynalézavosti, se Karneval vítězství stal nejdůležitějším posluchačem rozhlasového vysílání. Zprávy, přenos divadelní hry, program pro mládež, fotbalové zpravodajství a „Dobrou noc, Angolo“, to všechno, dokud neusnul s pěkně plným břichem a bez jakékoliv diskuse.

Zeca a Ruca vyprávěli další příběhy o praseti z Corimby ve škole a jak teď o něm tatínek říká, že se stává maloměstáckem. V Diogově rodině se čím dál tím víc začínal rýsovat rozdíl v přístu-

pu ke Karnevalovi. Oba chlapci zacházeli s prasetem jako se členem rodiny. Uklízeli trus, koupali je, každý den chodili do zadního traktu hotelu a vybírali z kontejnerů různé pamlsky, kterými se zvíře s potěšením cpalo.

Prase to bylo kultivované, jak podle protokolu. Přívětivě vrtělo ocáskem, naučilo se tukat na souhlas pravou nohou a kromě toho se obrátilo břichem nahoru při sebenepatrnějším zalechtání, které mu chlapci uštědřili.

Otec Diogo pozoroval zvíře jiným pohledem. Pro něj to bylo samé maso, váha, položka v rodinném rozpočtu. Když neochotně polykal sušenou rybu, jeho oči se přímo zavrtávaly do prasete, aby zkontrolovaly, jak tloustne. „Je z tebe stále větší měšťák, ale uvidíš, co tě čeká,“ a před chlapci přešel rukou po krku, jako když se nožem řeže hrdlo. „To je konec všech buržoju.“

Chlapcům se nelíbilo, když se otec takhle choval. Pokaždé z takové scény posmutněli, protože v hloubi duše už chovali velkou náklonnost ke Karnevalovi jako k nejbližšímu příteli. Paní Liloca tento pocit chápala a nemohla se rozhodnout mezi matkou a manželkou, zda sdílet náklonnost, kterou synové věnovali praseti, nebo se přiklonit k masožravým přáním obsaženým v manželově plánu. Někdy šla ještě dál než Diogo a předcházela plánovaný cíl:

„... A co když onemocní a pojde. Po tolika nepřijemnostech. Jen ten malér, jak ho odsud dostat, pohřbít nebo hodit do popelnice. Pak by všichni věděli, že jsme měli doma prase. Takhle bychom je alespoň zabili a hotovo. Pro jistotu.“ Ale Diogo lpěl na splnění plánu a na mánii vykrmit prase v sedmém patře.

Jak čas ubíhal, Zeca a Ruca vyprávěli nové historky o Karnevalu vítězství, který se stával o přestávkách ve škole mezi chlapci stále populárnější. Protestovali: „Slíbili jste, že ho sem přiveďte a pořád nic.“ Ruca a Zeca se vymlouvali, že možná zítra, ale dosud nepřišli na správnou taktiku, jak oklamat ostražitost rodičů v době, kdy odcházeli z domova do školy.

Až přišel den, kdy jim matka oznámila:

„Zítra nebudu ani já, ani otec obědvat doma. Pro vás jsem jídlo připravila a vezměte si s sebou klíče.“

Tak byl vypracován plán a ještě téhož dne se oběma bratrům a Betovi podařilo sebrat u tržnice Kinaxixe vozík ze samoobsluhy. Přivezli ho do domu, schovali v tmavém koutě schodiště, a pro jistotu ještě přikryli pytlím.

Čekali jen, až matka odejde, a skoro se nedotkli jídla. Karneval vítězství souhlasil se znehybněním a tak se podařilo svázat mu nohy. Prase zamaskovali a pytel odvěkli k výtahu. Dole stál Beto s připraveným vozíkem.

A pak nastal ve škole svátek.

Ruca nepřestával vyprávět. Zeca polechtal prase na břicho „no pojd', Karnevale“, zvíře si hned lehlo břichem vzhůru a mrskalo nohama skoro jako by rozumělo slovům. Pak se zase těžce zvedlo na všechny čtyři, točilo hlavou, čmuchalo a hned ho chtěl pošimrat na břicho další chlapec. Až se na balkóně objevila profesorka a zatleskala:

„Už je čas, chlapci!“

Ale kdepak! Nikdo tomu nevěnoval pozornost. Sešla dolů, přišla na dvůr a chtěla vědět, co se děje.

Ruca pohladil zvíře po zádech a začal od začátku. O zloději prasat. O odporu. O pečlivé výchově, kterou dávali Karnevalu vítězství.

„A co jeho rodiče,“ zeptal se jeden z chlapců a druhý odpověděl: „Určitě je pochyтали ‚bojovníci za zrušení jatek‘.“ A všichni se dali do smíchu.

Pak prase předvedlo dovednosti, kterým se naučilo, a chlapcům se líbilo, že profesorka věnovala pozornost takovým žertům.

„Soudružko profesorko, můžete mu sáhnout na břicho, je čisté. Koupáme ho každý den.“

„Ruca říká pravdu,“ potvrdil Beto. „A tlusté je proto, že se živí z hotelu Tropico.“

Tak profesorka prase také pošimrala a kluci zatleskali. Pak je něco napadlo.

„Zeco, rozvaž provaz. Uděláme kruh a necháme Karnevala uprostřed.“

Prase chodilo sem a tam, naráželo na chlapce a vracelo se poklusem doprostřed kruhu. Pak se zastavilo, zastříhalo ušima a znovu se pokoušelo prorazit kruh. Kluci je zahnali a vše se opakovalo, až najednou prase rychlým startem proběhlo profesorce mezi nohama a uteklo.

Všichni chlapci za ním, Zeca se dal do pláče, bez Karnevala se nevrátím domů, prase přeběhlo přes silnici, nějaké auto přibrzdilo, prase také, zahnulo doprava až ke konzumu, tam spousta lidí, fronta se hned rozevřela a v okamžiku bylo prase uvězněné.

Ruca se chtěl přiblížit hodně blízko, ale bylo to nemožné, protože lidé se nahromadili kolem prasete a nastala vřava.

Proto oslovil příslušníka ODP:

„Soudruhu veliteli. Můj tatínek, který je také u ODP, mi přikázal, abych odvedl tohle prase do domu soudruha ministra. Uteklo mi, tady mám provaz.“

„Počkejte, soudruzi! To prase má pána,“ oznámil příslušník ODP a zvedl mačetu.

Ale lidé pokračovali ve strkání prasete každý na svou stranu, aby si je mohli nechat. Karneval vítězství hlasitě řval.

„Jak to, že má pána, když je moje?“ I uprostřed toho zmatku poznali Ruca a Zeca hlas matky mezi lidmi, kteří chytali prase.

„Takže má ještě jednoho pána? Ministrovo prase má ještě dalšího pána? Vy jste zlodějka prasat!“ Členové ODP začali postupovat razantně, vytáhli prase z rukou davu, jeden z nich vzal provaz, uvázal jej zvířeti na krk a podal Rucovi.

„Teď dávej lepší pozor. Prase soudruha ministra nemůžete nechat takhle utéct.“

Zeca viděl matce na očích, jak předstírá, že je nezná. Lidé však stejně začali reptat. Jak to, že prasata běhají jen tak po městě? Člověk chytí prase a ten ódépák má ještě řeči. Byl jsem to já, kdo je chytil první, a toulavé prase patří tomu, kdo je chytí. Vůbec není ministrovo, to by nešlo pěšky. Když se znovu řadila fronta, vypukly další zmatky. Já jsem byl první. Ale houby jste byl. Do pranice se vmísil i člen ODP, ale to už se Ruca s provazem pevně v ruce dal do běhu. Karneval vítězství padal únavou.

Teprve když přišli na konec školní zdi, zeptal se Zeca zděšeně bratra: „A co maminka?“

Tentokrát žral Karneval přímo v zadním traktu hotelu, s provazem přivázaným k popelnici.

Ruca a Zeca ve špatné náladě shledávali síly na to, co chybělo k dovršení smůly dnešního dne: čelit otci, se kterým nebyly žerty, pokud šlo o neposlušnost.

Karneval lačně žral a chlapci si u něj všimli vzrušení a dokonce pokusu o překousnutí provazu.

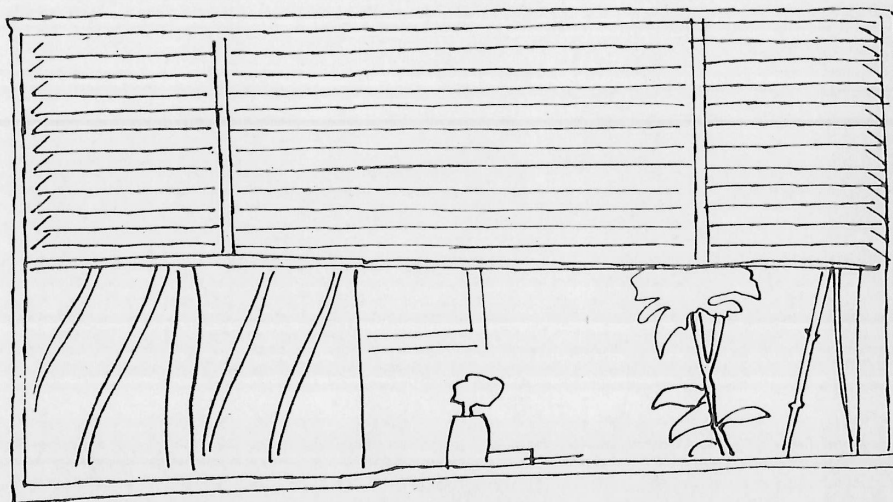
„Kdyby bylo moje, pustil bych je.“

„Ale Ruco, o tom nemůže být řeč. Co tatínek?“

Oba bráchové seděli na okraji chodníku a dívali se, jak prase žere. Mysleli na otce. Jak se asi bude Diogo tvářit, až přijdou domů?

„Už vyrostlo, Zeco.“

„Hm. S těmihle rozměry je dost vidět. Vrátime se domů teprve až se začne stmívat. Jinak se ještě objeví kontrolor, policajt nebo ODP, seberou nám prase, a když přijdeme domů bez něj, bude oheň na střeše.“

„Stejně dostaneme.“

„Nevím.“

Zbýval jen malý kousek rudé sluneční koule, která se schovávala vzadu v nekonečném moři. Dali se na cestu domů. V tu dobu jezdilo hodně aut a nebylo rozumné přecházet ulice, Karneval by mohl být chycen. Proto si trasu dvojnásobně prodloužili, než dorazili ke svému bloku.

„Půjdu první. Když tam nikdo nebude, přivolám výtah, dám signál a rychle půjdete dovnitř.“

Beto šel napřed a přátelé zvolnili krok. Srdce jim bušilo strachem ze setkání s otcem.

Pak uslyšeli signál. Vběhli do výtahu. A sotva přijeli do sedmého patra, uviděli matku a otce, kteří seděli u dveří bytu. Diogo nejdřív zajistil provaz prasete.

„Klíč!“

Zecovi se třásla ruka, když matce klíč podával. Diogo šel přímo na balkón, přivázal provaz na tyč žaluzie a křikl na syny: „Tak sem pojdte, lumpové, bando loupežnická. Uvědomujete si, jakou pohanu vaše matka musela dnes kvůli vám snést od nějakého ódépáka?“

Diogo neskřýval rozhořčení, šel do rohu balkónu, kde sebral starý řemen a začal chlapce mlátit.

Liloca s hrůzou přihlížela.

„Ale proč je ještě bít? Prase se vrátilo, Diogo.“

„Vrátilo se, protože měli štěstí, a jestli se ti kluci nepoučí teď, skončí jednou v žaláři.“

Zdálo se, že chlapci vztekle vzdorují, plakali a vzlykali jen potichu, což otce ještě víc rozzlobilo a zdvojnásobil rány.

„Já nejsem bandita, já nejsem bandita!“

„Liloco, zesil rádio!“

Žena chvíli váhala, než vyplnila mužův příkaz. Bylo slyšet směs pláče, křiku a hudby, když se Karneval vítězství vzepjal, silně zachrochtal a pokusil se kousnout Dioga do nohy. Ten zareagoval: „Jen poslouchej, co ti říkám. Až přijde karneval, zatrhnu ti tipec.“

Ale prase pokračovalo v řevu hlasitým jako nikdy, dokud chlapci nepřestali plakat a otec nepřestal s výpraskem.

Diogo vzal sluchátko, aby je vložil praseti do ucha. Jenže jak se mu chtěl dotknout ucha, zvíře se znovu pokusilo ho kousnout. „Je to prase, a to říká vše. Nevděčné, jako vy. Zeco a Ruco, když jste se s tím smradochem toulali, dejte mu taky do ucha tenhle prevít.“

Chlapci se přiblížili ke Karnevalovi, Ruca ho trochu polechtal, prase hned ztichlo, otočilo k němu břicho, sluchátko v uchu.

Diogo se vyklonil z balkónu a předstíral, že sleduje provoz dole. Zapálil si cigaretu.

Už jen paní Liloca poňukávala.

Té noci Zeca a Ruca skoro nespali a přemýšleli o tom, jak otec s Karnevalem zachází a jak je jen žádostivý vepřovy smrti. Ruca dobře nerozuměl obviněním, která otec vznášel.

„Zeco, když otec přinesl prase a my je ubytovali v sedmém poschodí s hudbou a žrádlem z Tropica, není to jeho vina, že je z něj buržoust.“

„To je pravda. My za to můžeme. A jak tatínek říká, že buržoust skončí smrtí, to znamená, že dopustíme, aby se z něj stal buržoust a pak ho za to zabijeme?“

„Tomu moc nerozumím. Ale nelíbí se mi, že otec chce Karnevala jen kvůli masu. My ho zabít nenecháme.“

A v představách chlapců se Karneval vrátil do doby, kdy žil na Corimbě. Užíval doušky svěžího mořského vzduchu v teplém písku a v klidu. A dělal nevědomé výpady do dvorků ohraničených palmovými větvemi, kde kácel hospodyním hrnce. Slídlil dokonce u obyčejných stánků po ústech lidí, kteří nasávali chladné pivo ze zavařovaček. A chroupal skořápky plodů moře, ležící na pláži, kam je vlny vyvrhly. Život Karnevalův předtím, než vešel do jejich domu.

Ještě poznamenání násilným činem otce usnuli únavou a jejich těla ležela v objetí téměř stejného snu. Karnevalovy procházky po plážích ostrova o nedělích. Volný, bez provazu. Jak předvádí piruety před očima koupajících se. Jak vstupuje na školní nádvoří a legrace nikdy nekončí. Jak vystojí místo ve frontě. Obdivován a respektován domovní komisí. A jak kousne otce, když ještě jednou zkusí zvednout řemen na jeho největšího přítele.

Slohový úkol

Karneval vítězství je nejkrásnější prase na světě. Do sedmého patra ho přinesl můj tatínek a v domovní komisí jsou reakcionáři, protože nechtějí nechat v budově prasata, a navíc soudruh Faustino tajně obchoduje se semeny palmy olejně a pálí kořalku po sto kwanzách za zavařovačku. Prase se nejdřív jmenovalo jen Karneval. Ale když jsme zvítězili nad nepřítelem, dostalo jméno Karneval vítězství. Nepřítelem byl kontrolor, odpadlík, zloděj prasat, jehož jsme v domě odhalili, a zbyla mu jen hanba. Karneval vítězství je nejlepší prase na světě, protože když přišel k nám do školy, profesorka nám dala volno.

Také můj otec je reakcionář, protože nechce jíst ryby a hádá se s matkou. Sám je maloměšťák, ale říká, že měšťák je Karneval vítězství. Chce ho zabít jen proto, aby mohl jíst maso. Karneval vítězství je revolucionář, protože když otec mne a mého bratra Zecu bil, chtěl ho kousnout. My vepře zabít nenecháme, protože boj pokračuje a předseda domovní komise neumí správně psát a jsou to pionýři, kdo ho učí. A soudružka profesorka je moc hodná, protože nás nechá psát slohové úlohy, jaké chceme, a přivedla do školy svého bratrance Filipa, který přišel hrát na kytaru u nás ve třídě.

Ruca Diogo

Ředitel Střediska pro pedagogický výzkum přestal žvýkat kousek lepidla. Nikdo z účastníků schůzky neskrýval překvapení. „Myslím, že může jít o případ nepřizpůsobivosti. Například o syna z asociální rodiny.“ vyjádřila se vedoucí pedagogické sekce. „Ale jak je to možné? Vždyť byly dány pokyny o tématech!“ uvažoval ředitel. „Tomu nerozumím. Jestliže vyhláška orientovala v tom smyslu, že je třeba motivovat děti, aby psali o problémech lidu, o nadšení pro nové ideologické hodnoty atd., jak je možné, že profesorka vybere pro soutěž na této úrovni slohový úkol o praseti? Soudružko Sofie, najdi mi kresbu, kterou zaslala tato škola.“ Stoly byly přeplněny kupami papíru. Vedoucí sekce výtvarné výchovy se podívala do seznamu, ověřila si číslo jednoho z balíků a začala hledat.

„Je to asi tahle. Ano, je to ona. Neuvěřitelné.“ A začala se smát.

„Co je na ní?“

„Jen se podívejte, soudruhu řediteli!“ položila kresbu doprostřed stolu a všichni si stoupli, aby se podívali. Ředitel zaťukal propisovačkou.

„Zdá se to nemožné. Prase je skoro na celou stránku. Z ucha mu vede drát někam do prostoru mimo. Na břicho má napsáno hotel Tropicó a tady vzadu je fronta. Tohle vypadá jako škola. A tady v rohu dva členové ODP. Jak podivné.“

„Moment, soudruhu řediteli,“ řekl vedoucí sekce portugalského jazyka. „Název kresby je stejný jako slohový úkol — Karneval vítězství.“

„Tím chcete říci, že myšlenka, která předcházela . . .“

„Jasně, byla stejná.“

„Ale podívejte se. Autor kresby je jiný než autor slohového úkolu a . . .“

„Prosím za prominutí, ale je směšné, že tím ztrácíme tolik času. Ještě máme prohlédnout další texty a kresby a takto bychom práce pro výstavu nevybrali. A navíc, i když nerozumím umění ani literatuře, myslím si, že dítě má tvořit svobodně.“

„Hned se pozná, že jste matematik. Musíme tento problém analyzovat do hloubky, a pokud jde o to ostatní, dítě je nutné orientovat. Konečně, co je naším úkolem?“

„V tom s vámi souhlasím.“

„Já také.“

„Také si to myslím.“

„Odvolávám, co jsem řekl a myslím si, že soudruh ředitel má pravdu. To je skutečně správný pohled na věc.“ Vedoucí sekce matematiky, zkompromitován, si zapálil cigaretu a uzavřel:

„Myslím, že bychom měli pokračovat.“

Ředitel přebíhal očima řádky slohového úkolu a četl potichu, rty se mu pohybovaly. Potom si vzal list s kresbou a srovnával text o Karnevalovi vítězství s kresbou velkou téměř přes celý list.

„Tak co, soudruhu Celeste?“

„Je to komplikované, protože jde o dvě stejná sdělení, vyjádřená různou formou, která nemají stejného autora. Může jít o případ zmatení skupiny. Ale i zde musíme činit odpovědnou profesorku, protože ona to byla, kdo vybral text a kresbu pro reprezentaci školy. To je vše, co jsem chtěl říci.“

„Stoprocentně souhlasím,“ řekla vedoucí literární sekce. „Samotná úroveň jazyka i sémantika ukazují na vzdálení se skutečnosti, což není charakteristické u dítěte, stále motivovaného ztvářovat každodenní život, což je, suma sumárum, život lidu, revoluce. Když budeme zkoumat autorství textu, vlastní dílna, která jej vytvořila, je typicky maloměstská. Bylo by na místě předvolat profesorku, aby nám přinesla všechny slohové úkoly. A vyvstává otázka: Proč je na prvním místě text o praseti?“

„Přesně tak!“ otevřel ústa s rozmačkaným lepidlem na jazyce ředitel.
„Ať přinese slohová cvičení i kresby.“
„Může jít i o případ pro psychiatra,“ nadhodil vedoucí matematické sekce.
„Psychiatrický případ u koho?“
„Myslím, že je to jasné, soudruhu řediteli. Případ pro psychiatra u chlapce, u profesorky, nebo co já vím . . .“
„Takže zavoláme profesorku, ne? Je někdo proti? Kdo je pro?“
A všichni zvedli ruce.

OZNÁMENÍ
DOMOVNÍ KOMISE UKRADLA PRASE, KTERÉ BYLO VE FRONTĚ PŘED KONZUMEM
PRYČ SE SPEKULANTY!
KONTROLOR MINISTERSTVA
JOAO PITANGA ISMAEL

Nazário se rozlítil. Strhl plakát. Vešel do výtahu a stiskl tlačítko do sedmého.
„Copak si přejete?“ otázal se Diogo ve dveřích jen napůl otevřených. „Soudruhu Diogo! Nedodržíte domovní řád. No dobře. Prase žije s lidmi. Zmatky s kontrolorem. Já o tom vím. Ale nyní se vaši synové snaží mě zesměšnit, a to nepřipustím.“ A dal Diogovi do ruky plakát.
„Tak tedy. Jsem úplně klidný. Za prvé, jen ten, kdo žije s prasetem, ví, že s ním žije. Je to jeho problém. Za druhé, nikdy jsem se zde nesetkal s kontrolorem a jen ten, kdo chodí udávat, ví, že kontrolor přišel. Udavač je přežitek minulosti z dob kontrarevolučního maloburžoazního kolona a takoví, stejně jako moje prase, vždycky skončí pod nožem a . . .“ Diogo si uvědomil svoje přeřeknutí.
„Jaké vaše prase, soudruhu Diogo?“
„To, které mám v Nambuangu a chci si je vykrmit a naštvat některé lidi. Stejně jako vepře, kteří žijí tady v budově.“
„Nepřišel jsem se sem hádat. Musíte přijmout kritiku a já přišel jen proto, abyste vy i vaše paní lépe vychovávali syny.“
„Poučovat? Vychovávat? Kdo vám řekl, že to udělali mí synové?“
„Soudruhu Diogo, nepřišel jsem se hádat. Dřív jste mě vždy pozval dovnitř a teď stojíte uprostřed dveří, protože tam máte prase.“
„Tohle si nenechám líbit!“
„Tak mě pusťte dovnitř!“
„Ale kdo vás k nám pozval na jídlo? Pracky pryč!“ a přibouchl dveře před nosem předsedy domovní komise.
„Ruco a Zeco, pojdte sem! Tenhle pamflet jste napsali vy?“ Otec mluvil s úsměvem.
„To jsme nebyli my,“ odpověděl Zeca a přešel očima plakát. „Dokonce jsi nám ještě nekoupil pastelky.“
„To je pravda. Musím vám koupit pastelky.“ A Diogo spokojeně pokračoval, udělal široké gesto k praseti, jako by si s ním povídal. „Všechno kvůli tobě. Místo, aby se starali o život lidí, otravují život praseti. Všechno kariéristé, jako tenhle nestyda, co chytil příznivý vítr za revoluce a nyní je soudcem. Já jsem aspoň žádný příznivý vítr nechytal. Do bytu k němu jdou vejce, semena palmy olejné, maso a včera čtyři láhve červeného Ramalho Eanes. Když prodávali pá-

lenku, viděl jsem tři bedny. Když každý má nárok na jednu, jak to, že soudce takhle křečkuje?“
„Ale kdes to viděl? Proč tak nazdařbůh pomlouváš?“ ozvala se paní z kuchyně.

„Protože to vím. Pospěš si s večeří.“ A pokračoval: „Ruco, přines mi kanystřík!“

Syn otevřel ledničku, přinesl pivo v malém plastickém kanystru a zavařovačku. Diogo začal nalévat a pivo došlo. Otevřel peněženku a vytáhl stokwanzovou bankovku.

„Zeco, dojdi pro další kanystřík!“ A dál si vyléval srdce praseti: „Jen se podívej: Já piju ze zavařovačky a tady můj soused Faustino, čuník jako ty, určitě pije z poháru. Ženo! To prase je už pěkné. Teď jsem si toho všiml. Už ani nebude chutnat po rybách.“

„Jak to, chutnat po rybách?“

„To nevíš, že maso prasete, které vede přímořský život jako téměř pán v pobřežním písku Corimby, žere jen ryby a dýchá mořský vzduchy, je cítit rybinou? Stejně tak slepice, kachna, kůzle, králík, všechno páchne rybinou. Ale tenhle páchne jako skutečné prase. Už se těším na tu závist, až vůně pečeného masa zavane pod nos Faustinovi.“

Ruca si začal dělat starosti. To byla právě myšlenka, kterou nesnášel. Otec s jeho věčným úmyslem zabít Karnevala vítězství. Prase bylo jejich přítelem. Právě sežralo k večeři potravu, kterou mu s bratrem opatřili v popelnici Tropica. Přestože mělo jedno ucho zalepené náplastí, otočilo rypák k Diogovi a zdálo se, že rozumí významu slov. Přišel Zeca.

„Tatínku, pivo není, soudruh Americo řekl, že došlo.“

„Ještě to nám scházelo. Tak se otevře Ramalho Eanes, víno, které jsem chtěl nechat na víkend.“

Však to té doby vydrží. Jdi se podívat, kdo to je, někdo zvonil.“

Ruca šel ke dveřím. Otevřel a tiše poslouchal, co říká Beto.

„Viděli jste mé prohlášení proti nepřátelům Karnevala vítězství?“

„Mluv potichu. Viděli. Byla z toho hádka. Tvůj otec to strhl a přišel sem bojovat s dalším Karnevalovým nepřítelem.“

„S mým otcem.“

„Se kterým?“

A oba si zacpali ústa, aby nevyprskli smíchy.

Diogovi to už bylo divné a šel ke dveřím.

„Kdo to je? Co tu děláš? Mazej pryč.“

A Beto utekl.

„Diogo, proč pleteš děti do sporů dospělých? Jsou to kamarádi a . . .“

„A co? Kdo ví, jestli to dítě není špión? Nejdřív otec, pak syn. Podívat se na prase, ne? Večeří! Co je k večeři?“

Žena nic neřekla. Šla do kuchyně a přinesla odpověď. Smaltovaná mísa stála na okraji stolu.

„Už zase ‚každodenní život ve městě‘. Do prdele! A ten kariérista jí pečené kuře, že ho cítím až sem. Pryč s rybismem. Kdybych to věděl, ani bych to víno neotvíral, a taky nevím, co děláš v těch frontách. Podej mi aspoň ostrou židungu, ať tu chuť přerazím.“ Ukázal na prase. „Až tě dostanu na talíř, vezmu si volno jen na jídlo.“

„Vždyť máš občas také maso.“

„Jednou za měsíc to nestačí!“

„A za kolonialismu jsi snad měl maso každý den? A takový byt jsi dostal?“

„Přestaň s těmi buržoazními žvásty. Pořád jen v době kolonialismu, v době kolonialismu.“

A Diogo do sebe naráz obrátil sklenici.

„Asi víte, soudružko, proč jste byla předvolána. Přinesla jste všechny slohové práce a kresby?“
„Ano.“ Oči profesorky zkrásněly v přívalu hrdé radosti. „Abych nezapomněla, žáci navrhli a jednomyslně odhlasovali, aby se naše škola jmenovala Karneval vítězství.“
„Zdá se, že jste nic nepochopila, nebo žertujete. Ale podívejme se na to, co je důležité, na materiály.“

Tón ředitele byl agresivní. Všichni to chápali, jen profesorka ne.

Slohové práce a kresby šly z ruky do ruky a profesorka si všimla, že v suchém a rezervovaném pohledu členů kabinetu je jakási záhadná nedůvěra. Vzpomněla si na ten veselý den na školním dvoře, šťastný den, v němž se její rada chlapcům „musíme mít rádi zvířata“ stala skutkem. Byla přesvědčena o správnosti svého způsobu výchovy: Nikdy žáky nebila. Občas se jí dokonce kolegové vysmívali pro tento idealismus — „když dostávají doma, ve škole se budou řádně chovat, jen když také nějakou chytí, nelze měnit školu, aniž by se změnila rodina“. Ale stejně se nikdy žádného chlapce nedotkla.

„Na pohled je to orchestr. Nemění téma. Všechny slohy o praseti. Všechny kresby o praseti,“ řekl vedoucí sekce portugalštiny. „Musí existovat nějaké vysvětlení.“

„Také to je orchestr, ale orchestr mívá zkoušky. Jak je to možné? Máme shora dané direktivy, učební plány a tak dále. Teď když škola patří lidu, dáme sebrat materiál pro soutěž a výstavu dětských prací; ori entujeme profesory, aby zaměřili děti na tvůrčí činnost o životě našeho lidu, na ocenění národních hodnot, historických dat a podobně; a namísto toho nám představíte celou školu, jak pojednává o praseti. Jak je to možné? To je zřejmá maloburžoazní ideologie. Dále je tu disciplinární otázka: Je pravda, že jste dokonce dala volno kvůli praseti a vzala svého bratránka, aby hrál na kytaru při vyučování?“

„Ano. O tom volnu je to pravda. Ale vysvětlím to.“

Profesorka zadržela slzy, které se jí hrnuly do očí. Podrobně vyprávěla všechno o dobrodružstvích Karnevala vítězství. Jak se dozvěděla, když uviděla chlapce na dvoře, všechny nahromaděné předchozí historiky, které přinášeli každý den Ruca, Zeca a Beto, a že se domnívá, že není špatné, když děti prožívají svá drobná dobrodružství ve fantazii a že také prase je součástí lidového života a je problémem lidu. A navíc: Ruca má obzvláštní talent, téměř básnickou žílu a skoro nedělá pravopisné chyby. Nakonec vysvětlila, že nikdy nepřivedla nikoho, kdo by hrál na kytaru při vyučování, ale že chlapci si dělají kytary z plechovek a imitují Carlose Buritiho s písní „Tuhle spekulaci někdo draze zaplatí“, která se jí nelíbí, a proto slíbila, že jim představí svého bratrance Filipa, který hraje krásné staré věci bez elektrofoniky, ještě z dob staré Angoly. Tento slib hodlá splnit.

„Musíme dokončit výběr prací, abychom nemuseli znovu posouvat termín. Tuto záležitost necháme na pozdější dobu. Můžete jít.“

Členové kabinetu zůstali zticha pod přísným pohledem ředitele, který pokračoval:

„Musíme dát návrh, aby ji přeložili do jižní provincie Cuando-Cubango, dřív než najde oporu u nějakého příbuzného. A ještě něco nepřehlédněte. Jasně je to v rodině. Proto ty nafoukané nereálnosti. Slyšeli jste domýšlivou poznámku o tom poetovi? Prý má básnickou žílu.“

„S tím nesouhlasím,“ řekl vedoucí matematické sekce a sklonil hlavu. „Ne proto, že jsem z jihu. Za prvé, protože ještě nemohu posoudit profesorkyiny činy. Až po prošetření. A pak, tahle myšlenka, posílat všechno smetí do provincií, říkám to upřímně, s tím nesouhlasím.“

„Je to případ k zamyšlení,“ uzavřel ředitel.

Chlapci viděli stále zřetelněji, že se k jejich příteli Karnevalovi blíží zlý osud. Otec Diogo, čím dál tím podrážděnější, jedl s odporem „frontovou linii“, „opasek FAPLA“¹ či „každodennost ve městě“, čímž mínil ryby obětované žaludku národa. A ve svém rozezlení stále více obracel nenávisť proti praseti, přál si je zabít a proměnit na pokrm. „S přítelem se takhle nezachází,“ říkali chlapci matce za zády otce, masožravého maniaka.

Jednoho dne přišli kluci do Tropica dříve a zbytky ještě nebyly v kontejneru. Došli ke dveřím zadního traktu. Chvilí čekali a pozorovali, jak fungují píchačky, až přišel nějaký muž a řekl:

„Odřezky pro psy.“

„Tady jsou,“ odpověděla služba u dveří a podala mu jeden z velkých plastických pytlů.

Ruca uviděl v pytlí kousky masa. Šel tedy za tím člověkem, a když nastupoval do auta, zeptal se:

„Promiňte prosím, co jsou odřezky?“

„To jsou zbytky masa z hotelové kuchyně, které jsou určeny pro psy.“

„Pro ty, co žerou jen maso?“

„Ano. Jako třeba německý ovčák nebo policejní psi.“

„A za to maso se platí?“

„Ne. Jsou to zbytky na vyhození.“

Ruca si to všechno začal rovnat v hlavě.

„Zeco, viděls to maso? Malé kousky smíchané s lojem, ale když se ořeže, dá se dobře využít.“

A tak byl vytyčen plán.

„Dobrý den!“

„Co tu chcete?“ zeptala se paní Faustinová nedůvěřivě.

„Maminka není doma a nemáme v lednici vodu, chtěli jsme vás jen poprosit o sklenici.“

Paní nestačila ani odpovědět, a když se otočila zády, vzal Zeca ze stolku na chodbě několik listů papíru s hlavičkou. Když se vrátila se sklenicí vody, řekla Rucovi jen:

„Byl tu s tebou taky bratr, ne?“

„Byl, ale zapomněl zavřít dveře od bytu.“

Získat papíry se podařilo proto, že dobře znali místo, kde leží, ještě z dob, kdy chodili k souse-
dovi na návštěvu. Chvilí počkali. Pak sešli dolů k Betovi už s konceptem. Ruca mu dal pokyny.

„Na psacím stroji tvého tatínka. Na tenhle papír.“

Beto v mžiku přečetl koncept a uviděl papír s hlavičkou:

TRIBUNÁL DRUHÉHO LUANDSKÉHO OBVODU

Odpoledne, když šli po škole vybrat zbytky pro Karnevala, přistoupil Ruca ke službě u dveří a podal muži papír:

TRIBUNÁL DRUHÉHO LUANDSKÉHO OBVODU

ŽÁDÁME ODŘEZKY SYROVÉHO MASA PRO POLICEJNÍ PSY VE VĚZENÍ NAŠEHO SOUDU.
POSÍLEJTE JEN MÁLO LOJE. JDE O STÁTNÍ PSY, ŽRÁDLO POTŘEBUJÍ KAŽDÝ DEN.

S REVOLUČNÍMI POZDRAVY
FAUSTINO (SOUDCE)

¹ FAPLA — Forças Armadas Populares da Libertação de Angola — Angolská lidová armáda. (Pozn. překl.)

Vrátný šel na konec chodby, někam zatelefonoval a vrátil se. „Chvilku počkejte.“

Neuběhlo ani deset minut a Zeca a Ruca měli pytel odřezků.

„Ale jak je možné, že nechávají tolik zbytků dobrého masa?“

„Cožpak jsi, Zeco, neslyšel Betova tatínka, jak mu vysvětloval, že ten hotel je jen pro cizí vel-

vyslance? To jsou zbytky masa, které jde na jejich stůl.“

Matka se chlapců vptala, jestli nenašli maso jen tak v popelnici a jestli je opravdu z hotelové kuchyně. Ujistili ji, že je skutečně z kuchyně, a tak zazářila nad nápadem svých synů. Zachová tajemství, aby otec uvěřil, že maso získala ve frontách. A hospodyně se hned pustila do oddělo-

vání masa od loje a pak je nakládala.

Když přišel čas a Diogo se zeptal, co je k večeři, šla paní do kuchyně a přinesla odpověď.

„Masová kaše? Konečně, ženo! Stačilo vyměnit ministra, aby se v obchodech objevilo maso. Uvidíme, jestli mu maloměstáci nebudou ztěžovat práci. Tak to má být. Revoluce začíná u žalu-

ludku.“

Diogo jídlo pořádně ochutil žindungou. Třikrát si přidal a zaléval to vínem Ramalho Eanes.

Ten večer spatřila paní Liloca záblesky lásky v zářících očích svých synů, kteří se radovali, že neslyší otce hubovat na prase a že přestal Karnevalovi opakovat hrozby smrti probodnutím. „Li-

loco, pojď si ke mně na chvíli sednout. Co máš práce s chozením po frontách. Někdy na to v práci myslím. Jen počkej. Uvidíme, jestli se mi podaří sehnat ti ještě letos televizor.“

„Tatínku, umístil jsem se první v soutěži slohových úkolů. Budou o mně psát v novinách, říkala to soudružka profesorka.“

„Tak to má být. Připomeň mi, at ti koupím ty pastelky.“

V následujících dnech jedl Diogo hovězí na nejrůznější způsob a chlapci spokojeně sledovali změnu otcova vztahu k praseti. Nejdřív přestal s potupami a urážkami a ani slovo o smrtelných hrozbách. Pozvolna to bylo jen malé hubování, ale bez nenávisti, s jakou Diogo nadával, když se bouřil proti „rybismu“. Přestal používat i ten výraz. A ještě méně mluvil o „frontové linii“, „opasku FAPLA“ a „každodenním životě ve městě“.

Až jednoho dne vybafl:

„Liloco, co kdybys zítra udělala nějakou rybu. Jak to, že pořád jíme jen maso, když Angola má moře tak bohaté na ryby? Dovezené maso. Copak se za devizy nedají koupit jiné věci? Například dobré vepřové maso. Pokud jde tady o toho, moc nechybí a skončí na stole. Páni! Té práce, co jsme s ním už měli. Jaká otrava, jaká oběť, že jíme v tom zápachu, který vydává, kdy chce a jak se mu zlíbí. Teď bych také toho chlapíka neprodal ani za třicet tisíc.“

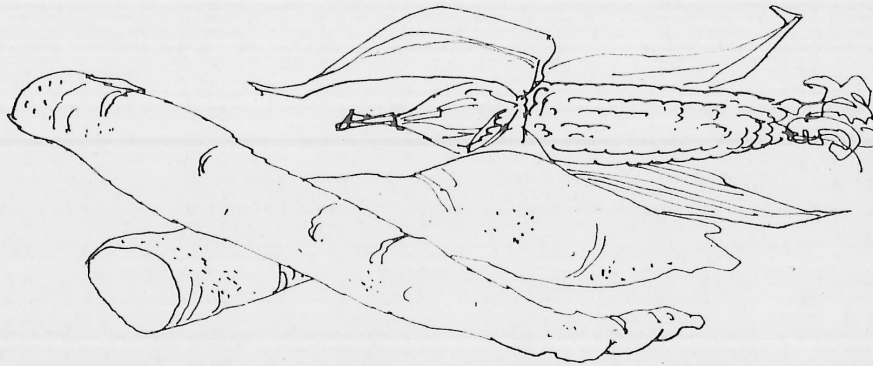
Hospodyně začala střídat maso a ryby. Diogo se znovu ve vztahu ke Karnevalovi uklidnil. Ale už za týden začal znova:

„Nechápu, jak to, že v této zemi není vepřové. Někdo mi říkal, že prase je nejlevnější zvíře na chov. A zužitkuje se všechno. Hovězí kůže se nejí, lůj také ne. Ale z prasete je sádlo a škvarky.“

Ruca ho přerušil:

„Tati, profesorka říkala, že z hovězího loje se dělá margarín.“

„A kdo tu mluví o margarínu? Chtěl bych vidět tvou profesorku, jak mění lůj za slaninu. Zeptej se jí. A hovězí se nedá nasolit. Kdo nemá ledničku, je vyřizený. A co klobásy, jelita, vuřty a šunka? Vepřové se naloží do soli. A kosti. Nechápu to. Když člověk jede autem, všude vidí prasata. Tak proč takový ministr neskoupí prasata v provinciích a nedá je lidem ve frontách v Luandě? Jatyky nám tu Portugalčiči nechali. Podívejte se: lid tak revoluční jako na Kubě má stejný názor —

ji hodně vepřového.“ Otočil se ke Karnevalovi: „Proto počkej, den tvé popravě se blíží. Moc nechybí a přestanu žít prase jídlem z Tropica. To by tak scházelo. Natáhneš bačkory.“

A opakoval gesto s podfíznutým krkem. Chlapci zůstali jako opaření.

Předali vrátnému u dveří nový papír:

TRIBUNÁL DRUHÉHO LUANDSKÉHO OBVODU

PSI SE PŘEŽRALI DOVÁŽENÉHO HOVĚZÍHO. POŠLETE ODŘEZKY VEPŘOVÉHO, ALE NE Z PŘÍMOŘSKÉHO PRASETE.

S REVOLUČNÍMI POZDRAVY
FAUSTINO (SOUDCE)

„A co je to, prase, které není ‚přímořské‘, pionýři?“

„To neběhá po Corimbě a neživí se kostmi z ryb,“ vysvětlil Ruca.

„A tak! Ale řekněte tomu soudruhovi, že z vepřového nejsou odřezky. Z prasete se spotřebuje všechno.“

Přijali jako obvykle odřezky hovězího a po cestě domů Zeca mudroval:

„Tak je to pravda. Dokonce v hotelu pro velvyslance se z prasete sní všechno a nejsou odřezky. Karneval se měl narodit jako pes nebo kočka.“

„Kočky nemám rád.“

Večer, když nastal čas večere, vyjádřil Diogo znovu své znechucení, protože kanystřík byl prázdný a hostinec zavřený. „Do háje s takovým životem! Člověk se jen dře, ‚rudých sobot‘ je víc než dost a nedostane ani trochu piva.“ A stačilo malé Karnevalovo zachrochtání, aby přešel do útoku: „Buď zticha, maloměstčácké prase, co jsi v Corimbě znalo jen rybí kosti. Teď máš bydlení, nájemné neplatíš, žereš z Tropica a já to musím trpět. Ale už moc nechybí. Na tvé pohřební hostině budeme jíst tvoje vlastní maso.“

Chlapci znovu dostali strach ze stanoveného termínu popravě přítele. Než šli spát, šel Ruca do kuchyně a tajně se radil s matkou.

„Pokus se najít někoho, kdo vymění naše maso za kousek vepřového.“

Liloca byla dojata synovým úmyslem. Tři dny chodila a ptala se přítelkyň a známých, až nakonec našla ve čtvrti Cazenga jednu, která přijala výměnu. Pytel čistých libových odřezků hovězího za kousek tlustého vepřového.

A tak připravila nové jídlo.

„Vepřové! Neříkal jsem to? Nový ministr začíná všechno měnit. Dal sebrat prasata, která se všude toulala. Kdyby taková byla celá vláda, nebyl by nedostatek piva.“
„Tati,“ zasáhl Ruca. „Soudružka proferka říkala, že je spíš potřeba více kukuřice a mandioku pro lidi v provinciích a že tam v pralesích nemají pivo vůbec.“
„Řekni profesorce, že to jsou jen žvásty rolnictva, já jsem revolucionář z města.“
Diogo jedl a olizoval se. Ale když se natahoval pro cigarety, strčil loktem do kanystříku z poloviny plného, ten spadl a pivo se rozlilo po podlaze.
„Zdá se mi, že smůla pronásleduje tento dům od té doby, co chováme prase. Na tom pivu nezáleží, ale stejně jsem znechucen. To vepřové bylo z přímořského prasete. Chutnalo po rybách.“
Vstal. „Naše smůla však skončí, až ti zabodnu nůž do krku. Kvůli tobě jsem se dokonce zneprá-
telil se sousedy.“ A nakopl Karnevala, který zaprotestoval hlasitým řevem, jenž drásal pobou-
řeným chlapcům srdce.

Nastal předvečer karnevalu. Diogo nešel do práce a celý dům byl plný příprav. Ruca a Zeca cítili, že se blíží vyvrcholení. Od rána vana plná vody, „může přestat téct každou chvíli“, upozorňoval Diogo ženu. A také všechny ostatní nádoby, vědra, hrnce a láhve se naplnily vodou. To všechno chlapce děšilo. A co horšího, velká kudla, kterou Diogo s potěšením brousil, a dřevěné břevno zastrčené oběma konci do dvou děr ve zdi v rohu balkónu. „Sem ho pověsíme!“ radoval se Diogo.

Proto se Ruca, Zeca a Beto sešli na schodech a rozhodli vypracovat ještě jeden plakát:

SOUDRUZI NÁJEMNÍCI
SPEKULANTI DIOGO, FAUSTINO A NAZÁRIO JSOU PROTI KARNEVALU VÍTĚZSTVÍ.
PRYČ S REAKCÍ!
KONTROLOR
LOTO MADALENO

Když pohled Nazária padl na plakát, strhl jej ze zdi a osobně obíhal dveře a svolával všechny členy domovní komise. „Plíží se tu kontrarevoluce. Zítra je den karnevalu. Tohle je provokace, aby nás rozdělili a zmátli. Musíme být ostražití. Třeba to jsou atentátníci, loutky Jihoafrikánců. Myslím, že všichni nájemníci, členové ODP, by měli hlídkovat u dveří budovy podle pořádku služeb. Je nás hodně, a když si to rozdělíme, vyjde na každého jen krátká doba. Během dnešní a zítřejší noci.“

Shromáždění jednomyslně souhlasilo a byli dokonce i takoví, kteří navrhovali okamžité prohlédávání budovy, byt po bytu, protože atentátníci se mohou někdy skrývat tam, kde je nejméně čekáme. Ale Nazário mírnil tyto nálady a vysvětloval choulostivost prohlídek v bytech vážných osob, které by tomu nechtěly rozumět. Shodly se tedy v jediném bodu pracovního pořádku a vytvořená komise vzala na sebe úkol, že všem toto opatření oznámí a pořádník služeb vypracuje.

První služba padla na Dioga, a než odešel, řekl ženě:

„To je dobře. Aspoň si můžeme být jisti, že nám do zítřka prase nikdo neukradne.“

Nastalo karnevalové odpoledne. Liloca byla zaneprázdněna posledními přípravami zabijačky.

chápala však neklid synů a požádala Dioga, aby je nechal jít podívat se na průvod. Nechtěla, aby chlapci byli přítomni Karnevalově smrti.

„Tak dobře,“ souhlasil Diogo. „Ale kdyby tam byl velký zmatek, hned se vraťte. Buďte opatrní. A v šest hodin ať jste doma — na pomoc při úklidu a na čerstvé maso.“

Ruca a Zeca porozuměli záměru matky. Karneval vítězství zvedl rypák. Zavěťřil. Zachrochtal. Jako by zdravil své dva přátele. A v jejich mysli se prase brouzdalo v písku Corimby a objevilo se ve škole na spoustu legrace.

„Tak už pojď!“

Bratři nespokojeně odešli. Musí něco udělat, aby prase zachránili. Jenže žádného tak rychle nic nenapadlo. Dole potkali Beta a téměř automaticky si sedli na obrubník. Ve vzduchu už bylo cítit nadšení zástupů.

„Dnes nás nepošlou pro zbytky do Tropica?“ Beto to řekl, jako by se bál odpovědi, kterou už znal.

„Ne. Protože Karnevala zabijou. Ruca měl pohled vzdálený od davu, který se pohyboval ulicí.

„A to ho opravdu zabijou dneska?“ trápil se Beto.

„Ano. Zabijou . . .“ Zeca cítil potřebu říci všechno. Jen mu chyběla odvaha. Měl to všechno v hlavě. Hlavně ten nůž. To mu nešlo z mysli, jak viděl spokojeného otce brousit velký nůž, kterým zabije Karnevala vítězství.

Dali se do běhu.

Všichni lidé se hnali stejným směrem. Do oblasti tribun.

„Tudy nepůjdeme,“ nakázal Ruca. „Bude lepší, když půjdeme na začátek.“

Kráčeli mlčky a potkávali jiné chlapce, kteří běželi opačným směrem.

„Jenom my nejdeme k tribunám.“

„To nic, Beto. Setkáme se s více lidmi, kteří se půjdou podívat tam, kde karneval začíná.“

„S lidmi, kteří jsou také smutní?“ chtěl vědět Zeca.

„To nevím. Ale proč chtějí být všichni na tribunách?“

Vpředu se otevřel před Rucovýmá očima pohled na vlny, bijící o břeh. „Ano, zabijou ho.“ Jaké tajemství bylo ve velikosti bílé pěny, kterou kypělo moře?

„Nelíbilo by se ti být vlnou?“

„To musí být pěkné. Tak nahoře na vodě není ani třeba umět plavat. Kéž bych se mohl stát vlnou!“ A Beto rozpřáhl ruce.

„Ale jdi,“ uvažoval Zeca. „To přece nejde, být vlnou. Ale kdyby se jí člověk mohl stát, dostal by se s tou mořskou silou, kam by chtěl. Vlnu nespoutá nikdo provazem.“

Zeca stočil pohled dolů na obrysy Corimby. Území Karnevala. Svobodného. Toulajícího se a brouzdajícího se bez starostí. Bylo by bývalo lepší, kdyby prase tenkrát, po tom zmatku ve frontě, pustili. Následky otcova výprasku by rychle pominuly a Karneval by byl volný.

„Beto, když jsme ho vzali do školy, měli jsme ho pustit na svobodu.“

Pak se v zatáčce začaly objevovat karnevalové skupiny. Šly jen tak krokem, šetřily síly na představení, až vstoupí na oficiální půdu. I tak, v té trošce krásy, se chlapci nechali unášet fantazií barev a rytmem hudby. A tleskali těm skupinám, kde byli pionýři. Jen když četli nápisy „KARNEVAL VÍTĚZSTVÍ“ ožila v nich tragédie, ohrožující jejich přátele v sedmém poschodí. „Už bude čas jít.“ Ruca se obrátil na jednoho staršího soudruha:

„Kolik je hodin, soudruhu?“

„Nejméně pět.“

„Musíme se vrátit. Rychle.“

Zeca a Beto nic nenamítali. Ruca určitě našel nějaký klíč, jak zachránit Karnevala vítězství. Všichni tři se dali do běhu.

Když přišli do domu, sedl si Ruca na schody a vysvětloval:

„Beto, musíme zavolat tvého otce.“

„Ale tatínek se šel podívat na karneval.“

„Tak tady počkáme a až přijde, oznámíme mu, že tam v bytě je prase. Tvůj tatínek řekne mému, že nás chytil na ulici kontrolor. Namlátil nám. Napsal si naše jména a přinutil nás říci všechno. Pak tvůj otec řekne, že kontrolor sem za dvě hodiny přijde, tak ať soudruh Diogo nic neudělá chlapcům, kteří se ničím neprovinili, ale ať pustí prase dřív, než kontrolor přijde s chlapci, kteří zůstali na policii.“

„Tak tedy počkáme na Betova tatínka.“ V očích chlapce zableskl zbytek sílící naděje.

Všichni tři seděli na schodech. Sledovali, jak čas běží. Nikdo nešel ani nahoru, ani dolů.

„Dneska jsou všichni na karnevalu,“ neskrýval Ruca svou netrpělivost.

„Ale už musí být skoro konec a můj otec přijde brzy domů.“

Plášť noci začal oblékat den a objevil se člen ODP na první hlídku.

„Co tady děláte? Nejsi ty syn předsedy domovní komise?“

„Jsem. Čekáme tu na otce, šel se podívat na karneval.“

„A vy jste nešli?“

„Byli jsme tam, ale už jsme se vrátili, abychom se vyhnuli zmatkům na konci,“ odpověděl Zeca.

„Slyšíte? V sedmém patře zase pouštějí rádio na plné pecky. Už to dlouho neudělali. Nu což, když je ten karneval . . .“

Ruca se hned podíval na bratra a tušil, že má stejnou myšlenku. Proč otec pustil rádio na maximum? Co sluchátko v uchu přítele? A když si vzpomněli na dobu, kdy otec tlumil Karnevalovo chrochtání rádiem, zastavili proud myšlenek, aby nemuseli myslet na nejhorší.

Hlídku byla vystřídána a člověk, který přišel, se tvářil otráveně.

„Vy máte být doma, pionýři. Chodí tu banditi a píší kontrarevoluční hesla. Noc není pro chlapce.“

„Ale my chceme pomáhat odhalit ty kontrarevoluční bandity.“

Ruca si stoupl.

„To je dobře. Ale vaše místo je ve škole. Učte se, co jsme se my starší nemohli naučit.“

„Ale teď jsou i večerní školy. Zadarmo. Naše profesorka říká, že v dnešní době nestuduje jen ten, kdo nechce.“ Ruca strčil do bratra, aby si uvědomil nevhodnost toho, co říká.

„Profesorka? Ta patřila v době kolonialismu k privilegovaným. Proto je profesorkou. Takhle se to nedá říci, že nestuduje jen ten, kdo nechce.“

„Náhodou naše profesorka přišla od partyzánů. Studovala tam.“

Muž byl umlčen a sklopil oči. Beto si ho měřil pohledem, šťasten, že ho tou lží porazil.

Pak přišel Nazário.

„Tati, soudruh Diogo má v bytě prase. Ruca a Zeca ti to vysvětlí.“

Oba bratři vyprávěli rychle všechno, jak má jít Nazário nahoru tak, aby zabránil Diogově pozdější mstě na synech.

„Výborně, pionýři! Tak to má být. Mluvit pravdu. I starší by se od vás mohli učit.“

Nazário vešel do výtahu a mnul si ruce. Člen ODP všechno sledoval, ale byl zmaten:

„Takže vy také hlídáte? No tak dobře . . .“

„Buď zdrav, soudruhu Nazário. Jaký byl karneval?“
 „Ne tak pěkný jako loni.“
 „Ale pojď dál. Jako doma.“
 Nazário překročil práh a jediným pohledem objevil tři upachtěné ženy v kuchyni a dva muže na lavici, jak jedí a pijí.
 „Liloco, přines talíř pro soudruha Nazária, ať si vezme kousek kýty.“
 „To vám nemohu prominout. Ta vůně říká všechno.“
 „Podívej, soudruhu Nazário, nemá cenu, abychom si něco namlouvali.“
 „Všechno je jako v rodině. A co kdybychom udělali oslavu? Jen nám chybí aparatura.“
 „Ale tu má Faustino.“
 „Tak pozveme Faustina, členy domovní komise a všechny, kteří včera a dnes v noci hlídali u dveří budovy. Byla to chvályhodná iniciativa.“
 „Samozřejmě souhlasím. Je třeba stmelit obyvatele domu, protože jednota musí začínat zdola.“
 Liloca, opřená o kuchyňské dveře, zašeptala jedné z pozvaných přítelkyň:
 „Diogo už je takový. Tolik povyku s prasetem a teď bude spokojen, když mu dnes sousedé maso snědí.“
 „A kde jsou chlapi?“ zeptal se Diogo s přátelským gestem.
 „Nechal jsem je dole s mým synem.“
 „Liloco, běž a zavolej chlapce.“
 Žena si utřela ruce do zástěry a než odešla, podívala se zamračeně na balkón: kde žil Karneval vítězství, byly nyní čtyři bublající vařiče a maso, dobře okořeněné, se peklo na řeřavém uhlí.
 „Tak se do toho pusť, soudruhu Nazário. Je líbové a není přímořské.“
 „Počkejte chvíli. Dojdu pro ženu, přinesu bednu piva a na zpáteční cestě pozvu Faustina s aparaturou. Podívejte se, jestli nepotřebujete víc nádobí a talířů.“
 Tam dole se chlapi vši silou drželi naděje, že zachrání milého pašíka. A Ruca, ještě naplněn krásnou zběsilostí, s jakou si vlny v Chicale kreslí na klidném moři, opakoval Betovu větu:
 „Kéž bych se mohl stát vlnou!“

Přeložila Ivana Lukačovičová

Doprovázeno ukázkami původních ilustrací Alcena Saldanha Coutinha

Leszek Kumor MYŠLENKY

Ani ateisté nejsou osvobozeni od zbožných přání.

Pamatuj, že můžeš zchromnout z kopanců, které rozdáváš hlava nehlava.

Některé hrby rostou dovnitř.

I víra v člověka má svá schizmata.

V některých dobách sní lidé hromadně.